

SCHULPSYCHOLOGIE
BILDUNGSBERATUNG

Polnisch

***PSYCHOLOGIA
SZKOLNA
DORADZTWO
OŚWIATOWE***

Informuje o

***SYSTEMIE
SZKOLNYM W
AUSTRII***

1

OGÓLNE KSZTAŁCENIE W SZKOŁACH OBOWIĄZKOWYCH

Ogólny obowiązek szkolny

Wszystkie dzieci przebywające stale w Austrii objęte są obowiązkiem szkolnym. Zaczyna się on od 1 września roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym kończy ono 6 lat i trwa dziewięć lat szkolnych.

Ogólny obowiązek szkolny spełniony jest, jeżeli dziecko uczęszcza do podanych poniżej rodzajów szkół:

- *W pierwszych czterech latach nauki szkolnej* uczęszczenie do szkoły podstawowej (szkoły powszechnej) / Grundschule (Volksschule) / lub szkoły specjalnej (Sonderschule);
- *od 5 do 8 roku szkolnego* uczęszczenie do podstawowej szkoły ogólnokształcącej (Hauptschule), średniej szkoły ogólnokształcącej (allgemeinbildende höhere Schule), do klas wyższych szkoły powszechnej lub szkoły specjalnej (Volksschul- oder Sonderschulboberstufe);
- *w 9 roku szkolnym* uczęszczenie do szkoły o profilu politechnicznym (Polytechnische Schule), kontynuowanie nauki w szkole powszechnej (Volksschule), podstawowej szkole ogólnokształcącej (Hauptschule) lub szkole specjalnej (Sonderschule) lub uczęszczenie do niższych lub wyższych klas szkoły średniej – gimnazjum lub liceum (mittlere bzw. höhere Schule).

Szkoła podstawowa (od 6 do 10 roku życia) (Grundschule):

Opiekunowie prawni dziecka mają obowiązek zameldowania dziecka podlegającego pod obowiązek szkolny w celu zapisania go do właściwej szkoły podstawowej.

- W zależności od uzdolnień dziecka względnie jego potrzeb przewiduje się na osiągnięcie celu nauczania na poziomie I etapu edukacyjnego (podstawowego) do 3 lat. Służą temu następujące formy organizacyjne: Te dzieci, które zgodnie z oceną kierownika/kierowniczkę szkoły lub nauczyciela/nauczycielki wymagają 3 lat nauki na poziomie I etapu edukacyjnego (podstawowego) (1 i 2 klasa, w razie potrzeby klasa przedszkolna – 0), mogą się uczyć wspólnie z dziećmi z 1 lub 1 i 2 klasy, albo od samego początku czy też w trakcie pierwszego roku przenoszone są do osobnej jednostki organizacyjnej w formie klasy przedszkolnej – 0.
- Przyjęcie do szkoły przed osiągnięciem wieku obowiązku szkolnego: Te dzieci, które ukończą 6 rok życia dopiero w okresie między 1 września i 31 grudnia danego roku szkolnego i dla których wymagania w 1 klasie nie są zbyt wysokie, mogą zostać przyjęte wcześniej do 1 klasy, o ile ich rodzice złożą odpowiednie podanie.
- Od roku szkolnego 1998/99 wprowadzono do programu szkoły podstawowej od 1 klasy naukę nowożytnego języka obcego w formie obowiązujących ćwiczeń (verbindliche Übung) (to znaczy bez oceny). W przypadku trudności natury organizacyjnej przewidziane są do roku szkolnego 2002/2003 uregulowania przejściowe. Ćwiczenia obowiązujące "Nowożytny język obcy" będą miały charakter wiążący

we wszystkich klasach szkoły powszechnej dopiero od początku roku szkolnego 2003/2004.

● **Przyjęcie do dalszych szkół:** W 4 klasie, pod koniec 1 semestru lub na początku 2 semestru, opiekunowie prawni dziecka otrzymują informacje dotyczące możliwości dalszej nauki dla danego ucznia lub uczennicy, zalecane dla dziecka po uwzględnieniu jego/jej zainteresowań i osiągnięć w nauce. Warunkiem przyjęcia do podstawowej szkoły ogólnokształcącej (Hauptschule) jest pozytywne ukończenie 4 klasy. Nie ma innych warunków przyjęcia, gdyż w ogólnokształcącej szkole podstawowej (Hauptschule), po okresie obserwacji, uczniowie klasyfikowani są do odpowiednich grup postępów w nauce (Leistungsgruppe).

Warunki przyjęcia do średnich szkół ogólnokształcących /gimnazjum i liceum/(allgemeinbildende höhere Schule) – patrz punkt 2, "Przyjęcie do 1 klasy".

(Informacje o szkole powszechnej można też znaleźć w Internecie: <http://www.bmbwk.gv.at/pbildg/allbdg/volkss.htm>).

Ogólnokształcące szkoły podstawowe (od 10 do 14 roku życia): (Hauptschule)

Ponieważ ten typ szkoły stanowi integralny element życia danej gminy, może względnie elastycznie reagować na zróżnicowane zapotrzebowania uczennic i uczniów (w zależności od regionu, indywidualnych zainteresowań i uzdolnień itp.).

- W zakresie takich przedmiotów jak język niemiecki, matematyka i nowożytny język obcy istnieje podział na grupy postępów w nauce, dzięki czemu możliwe jest celowe uwzględnianie umiejętności uczniów i uczennic. Nauczanie odbywa się przede wszystkim w małych grupach. Wymagania w najwyższej grupie postępów w nauce odpowiadają wymaganiom w średniej szkole ogólnokształcącej (allgemeinbildende höhere Schule).

- W ramach wszystkich przedmiotów obowiązkowych istnieje możliwość korzystania ze specjalnego programu wspierania w nauce (Förderunterricht). Uczniowie często korzystają z tej oferty, szczególnie w tych przedmiotach, w których istnieje zróżnicowanie wyników.

- W zależności od specjalnej sytuacji danej szkoły istnieje możliwość, w pewnych określonych ramach, do ukierunkowania oferty w zakresie przedmiotów nauczania. Dotyczy to także ustalania własnych, autonomicznych planów nauczania. W ten sposób powstają szkoły profilowane lub nawet specjalistyczne (na przykład : języki obce, profil artystyczno-twórczy, sportowy, przyrodniczo-techniczny, ekologiczny, informatyka itd.)

- Ponadto istnieją też formy specjalne podstawowej szkoły ogólnokształcącej w takich zakresach jak sport lub kierunki artystyczne.

W 3 i 4 klasie tych szkół zwraca się szczególną uwagę na dalszą drogę przygotowania zawodowego i kształcenia młodocianych. Służą temu obowiązkowe ćwiczenia "Orientacja zawodowa", dni poświęcone praktyce zawodowej, wycieczki szkolne i ekskursje.

Odpowiednio dobre wyniki w nauce w ogólnokształcącej szkole podstawowej umożliwiają bezpośrednie przejścia do średniej szkoły ogólnokształcącej względnie do średnich szkół zawodowych czy techników (allgemeinbildende höhere Schule bzw. berufsbildende mittlere und höhere Schule).

(Informacje na temat ogólnokształcącej szkoły podstawowej w Internecie: <http://www.bmbwk.gv.at/pbildg/allgbdg/haupts.htm>)

Integracja dzieci wymagających szczególnej opieki w ramach szkolnictwa regularnego:

Nauczanie i wychowanie zintegrowane umożliwia dzieciom niepełnosprawnym i pełnosprawnym zdobywanie wspólnych doświadczeń w procesie uczenia się. Dzieci wymagające specjalnej opieki pedagogicznej i specjalnego wsparcia mogą uczęszczać w ramach nauczania zintegrowanego do szkoły podstawowej, ogólnokształcącej szkoły podstawowej i niższych klas średnich szkół ogólnokształcących czyli gimnazjum (Grundschule, Hauptschule und Unterstufe der allgemeinbildenden höheren Schulen).

Szkoły specjalne (od 6 do 15 roku życia):

Szkoły specjalne są to szkoły ośmioklasowe, a jeżeli włączy się tu jeszcze szkoły o profilu politechnicznym względnie roczne przygotowanie zawodowe, dziewięcioklasowe.

W ramach austriackiego systemu szkół specjalnych uwzględnionych jest dziesięć dziedzin.

Specjalnie przygotowani nauczyciele i indywidualne metody nauczania zapewniają uczniom i uczennicom zdobycie zasadniczej wiedzy ogólnej. Stanowi ona podstawę umożliwiającą im opanowanie wymagań w ramach dalszego szkolenia zawodowego i uczęszczanie do szkół wyższego stopnia.

● Szkoły specjalne z własnym planem nauczania

Ogólne szkoły specjalne (dla dzieci osiągających mniejsze postępy w nauce lub mających trudności w uczeniu się), szkoły specjalistyczne dla dzieci niewidomych, niesłyszających lub z najcięższym stopniem niepełnosprawności.

● Szkoły specjalne, w których nauczanie prowadzone jest na podstawie planu nauczania szkół powszechnych, ogólnokształcących szkół podstawowych, szkoły o profilu politechnicznym lub na podstawie planu nauczania dla szkół specjalnych innego rodzaju:

Szkoły specjalne dla dzieci niepełnosprawnych fizyczne, z zaburzeniami mowy, wzroku, niedosłyszających i sprawiających trudności wychowawcze; szkoły w zakładach leczniczych.

(Dalsze informacje na temat pedagogiki specjalnej w Internecie: <http://www.bmbwk.gv.at/pbildg/allgbdg/sonders.htm>)

Szkoły o profilu politechnicznym (od 14 do 15 roku życia)

Szkoły o profilu politechnicznym umożliwiają kontynuację nauki po ukończeniu 8 klasy. Nauka trwa rok. Uczniowie i uczennice otrzymują przygotowanie do dalszego życia, szczególnie życia zawodowego, przez pogłębienie wiedzy ogólnej, orientacji zawodowej i podstaw szkolenia zawodowego. Faza orientacyjna na początku roku szkolnego i orientacja zawodowa jako zasadnicze zadanie wszystkich przedmiotów nauczania umożliwiają różnorodne sposoby poznania zawodów. Pomoc w wyborze zawodu odbywa się w formie informacji o zakładach pracy i tygodni praktyki zawodowej w tych instytucjach.

Nauka przedmiotów obowiązkowych : język niemiecki, matematyka i angielski odbywa się w grupach podzielonych w zależności od postępów szkolnych lub w grupach zainteresowań zawodowych. W zależności od tych zainteresowań uczniowie i uczennice mogą wybrać jedną z poniższych siedmiu specjalnościach:

- METALE
- ELEKTRYCZNOŚĆ
- DREWNO
- BUDOWNICTWO
- HANDEL-BIURO
- USŁUGI
- TURYSTYKA

W ramach tych wybranych zajęć obowiązkowych, na które przewidzianych jest 15 godzin w tygodniu, i zajęć z ogólnych przedmiotów obowiązkowych w ilości 19 godzin tygodniowo, uczniowie/uczennice zdobywają podstawowe umiejętności i sprawności zawodowe, dzięki którym będą mogli/mogły uzyskać jak najlepsze kwalifikacje do rozpoczęcia nauki zawodu lub spełnienia kryteriów do przejścia do szkół umożliwiających im kontynuowanie nauki.

Ponieważ szkoły te posiadają autonomię, mogą one przygotować taką ofertę, która odpowiada potrzebom regionu i zainteresowaniom uczniów.

(Informacje na temat szkół o profilu politechnicznym w Internecie: <http://bmbwk.gv.at/pbildg/allgbdg/polys.htm>)

ŚREDNIE SZKOŁY OGÓLNOKSZTAŁCĄCE

Średnie szkoły ogólnokształcące:

Program średnich szkół ogólnokształcących obejmuje czteroletni stopień niższy (gimnazjum) oraz czteroletni stopień wyższy (liceum) i kończy się *egzaminem dojrzałości*.

Świadectwo dojrzałości uprawnia do podjęcia studiów na uniwersytecie, w wyższych szkołach specjalistycznych i akademiach (ewentualnie warunkiem przyjęcia na pewne kierunki studiów jest złożenie dodatkowego egzaminu), a także do podjęcia pracy w sektorze publicznym.

Kryteria przyjęcie do 1 klasy: Pozytywne ukończenie 4 klasy szkoły powszechnej: "bardzo dobra" lub "dobra" ocena z języka niemieckiego, czytania i matematyki, względnie opinia Rady Pedagogicznej z której wynika, że mimo oceny "dostateczna" uczeń (uczennica) na podstawie swoich pozostałych wyników w nauce najprawdopodobniej sprosta wymogom w średniej szkole ogólnokształcącej; albo egzamin wstępny.

Przejście do wyższych klas:

Po ukończeniu ogólnokształcącej szkoły podstawowej :

Roczne świadectwo szkolne z ogólną oceną "wynik celujący" lub z adnotacją stwierdzającą, że w następnym roku szkolnym uczeń/uczennica w takich przedmiotach jak język niemieckim, nowożytny język obcy i matematyka może uczęszczać do najwyższej grupy

postępów szkolnych (Leistungsgruppe) w ogólnokształcącej szkole podstawowej.

Co najmniej ocena "dostateczny" z innych przedmiotów obowiązkowych; lub egzamin wstępny.

Po 4 klasie:

Roczne świadectwo szkolne z najwyższej grupy postępów szkolnych (erste Leistungsgruppe), co najmniej ocena "dostateczny" z innych przedmiotów obowiązkowych, (lub "bardzo dobry", "dobry" względnie "dostateczny" wraz z decyzją Rady Pedagogicznej w przypadku drugiej grupy postępów szkolnych (zweite Leistungsgruppe); w przeciwnym przypadku egzamin wstępny.

Z innych typów szkół:

Ewentualnie egzamin klasyfikujący lub wstępny z poszczególnych przedmiotów nauczania.

Formy ogólnokształcących szkół średnich:

(Poniżej przedstawiono tylko istotne różnice w planie nauczania).

● *Stopień niższy (od 1 do 4 klasy):*

Klasa 1 i 2: Plan nauczania jest taki sam dla wszystkich form; nowożytny język obcy (od 1 do 8 klasy).

Klasa 3 i 4: **Gimnazjum (Gymnasium):** łacina; **gimnazjum realistyczne (Realgymnasium):** rysunek geometryczny, rozszerzony program z matematyki, fizyki; zajęcia z prac technicznych lub tekstylnych; **gimnazjum realistyczne z profilem ekonomicznym (wirtschaftskundliches Realgymnasium):** rozszerzony program z chemii; zajęcia z prac technicznych lub tekstylnych.

● *Stopień wyższy (do 5 do 8 klasy)*

Gimnazjum (Gymnasium):

Łacina (kontynuacja): od 5 klasy greka lub drugi nowożytny język obcy

Gimnazjum realistyczne (Realgymnasium):

Rozszerzony program z matematyki; ponadto od 5 klasy łacina (możliwa jest też kontynuacja łaciny rozpoczętej w gimnazjum w stopniu niższym) lub drugi nowożytny język obcy; ponadto geometria przestrzenna lub rozszerzony program z biologii z nauką o środowisku, chemii, fizyki.

Gimnazjum realistyczne z profilem ekonomicznym (Wirtschaftskundliches Realgymnasium):

Od 5 klasy drugi nowożytny język obcy lub łacina. Ponadto: ekonomia gospodarstwa domowego i żywienie; rozszerzony program z geografii z nauką o gospodarce, psychologii i filozofii (wraz z praktyką).

Gimnazjum realistyczne stopnia wyższego (liceum) Oberstufenrealgymnasium:

Oprócz ośmioletniej średniej szkoły ogólnokształcącej istnieje też forma gimnazjum realistycznego stopnia wyższego – liceum (częściowo ze szczeblem przejściowym);

Wstąpienie do tego typu gimnazjum: po ukończeniu 8 klasy (od 5 do 8 klasy) Od 5 klasy drugi nowożytny język obcy lub łacina. Ponadto nauka gry na instrumencie lub geometrii przestrzennej i robót ręcznych względnie geometria przestrzenna i rozszerzony program z matematyki lub też biologii z nauką o środowisku, chemii, fizyki (i matematyki).

Dla wszystkich: W klasach 6 (7) i 8 możliwość wyboru przedmiotów obowiązkowych w ilości ośmiu godzin w tygodniu (gimnazjum, gimnazjum realistyczne stopnia wyższego – liceum), dziesięciu – gimnazjum realistyczne względnie dwunastu – gimnazjum realistyczne z profilem ekonomicznym.

Formy specjalne: (Gimnazjum, gimnazjum realistyczne)

● Średnie szkoły ogólnokształcące ze szczególnym uwzględnieniem nauki przedmiotów artystycznych lub sportu (od 1 klasy; gimnazjum realistyczne stopnia wyższego – liceum od 5 klasy, dla studiujących muzykę: 5 do 9 klasy); egzamin kwalifikacyjny.

● Gimnazjum dokształcające i realistyczne gimnazjum dokształcające (Aufbaugymnasium, Aufbaurealgymnasium) (częściowo ze szczeblem przejściowym; klasy 5 do 8); przyjęcia do tych szkół nie jest uzależnione od żadnej granicy wiekowej

● Gimnazjum, gimnazjum realistyczne i gimnazjum realistyczne z profilem ekonomicznym dla pracujących:
Nauczanie wieczorowe, trwa dziewięć semestrów: Kryterium przyjęcia jest ukończenie 17 roku życia, przedstawienie odpowiedniego dokumentu potwierdzającego posiadanie wiadomości umożliwia zakwalifikowanie na wyższy semestr lub przeskoczenie semestru.

● Gimnazjum dla mniejszości słoweńskiej (słoweński język nauczania), siedziba szkoły: Klagenfurt (gimnazjum i gimnazjum realistyczne)

● Dwujęzyczne gimnazjum / gimnazjum realistyczne (dodatkowa nauka języka chorwackiego i węgierskiego), siedziba szkoły: Oberwart

● Zakładowa szkoła z internatem (Werkschulheim):
Średnia szkoła ogólnokształcąca oferująca wykształcenie rzemieślnicze, obecnie w zawodach stolarz, ślusarz i radiomechanik/elektronik (klasy 1 do 9); siedziba szkoły: Ebenau/ Salzburg.

● Gimnazja i gimnazja realistyczne z rozszerzonym programem nauczania języków obcych (częściowo jako projekt pilotażowy), na przykład Theresianische Akademie, gimnazja europejskie (Europagymnasien), od 3 klasy drugi nowożytny język obcy, 4 obowiązkowe języki obce (bliższe informacje udzielają kuratoria szkolne w danym kraju związkowym (Landesschulräte).

Można tam również otrzymać informacje dotyczące pozostałych form specjalnych szkół (na przykład ze szczególnym profilem nauczania informatyki, nauk przyrodniczych; dla sportowców wyczynowych).

Szkoły średnie z internatem (Höhere Internatsschulen)

Średnie szkoły ogólnokształcące z internatem (publiczne i prywatne). Szczegółowe informacje na temat państwowych szkół średnich z internatem (siedziby: Wiedeń III, Graz, Gmunden, Saalfelden) można uzyskać w Federacyjnym Ministerstwie Edukacji, Nauki i Kultury (wydz.1/2).

(Informacje o średnich szkołach ogólnokształcących w Internecie: <http://www.bmbwk.gv.at/pbildg/allgbdg/ahs.htm>)

3

KSZTAŁCENIE NAUCZYCIELI / NAUCZYCIELEK I WYCHOWAWCÓW/ WYCHOWAWCZYŃ

(Wyjątek: kształcenie nauczycieli w Instytutach pedagogicznych i na uniwersytetach).

Akademie Pedagogiczne kształcą nauczycieli/nauczycielki szkół powszechnych, ogólnokształcących szkół podstawowych, szkół specjalnych i szkół o profilu politechnicznym.

Nauczyciele/nauczycielki takich przedmiotów fachowych jak nauka o żywieniu czy ekonomia gospodarstwa domowego, a także technicznych i rzemieślniczych przedmiotów fachowych w średnich szkołach zawodowych (technikach) jak i też przedmiotu elektroniczne opracowanie tekstów (wspieranie komputerowo opracowanie tekstów, stenotypia, fonotypia) dla wszystkich rodzajów szkół i nauczyciele/nauczycielki szkół zawodowych zdobywają swoją wiedzę zawodową w Akademiach Zawodowo-Pedagogicznych. Nauka w kierunku nauczyciel/nauczycielka przedszkola odbywa się w Zakładach Kształcenia d/s. Pedagogiki Przedszkolnej, a w kierunku wychowawca/wychowawczyni – w Zakładach Kształcenia d/s. Pedagogiki Specjalnej.

Ponadto istnieją też szkoły kształcące nauczycieli/nauczycielki dla szkół rolniczych i leśniczych, nauczycieli religii i sportu.

Kryteria przyjęcia i długość cyklu studiów

Kryterium przyjęcia na studia jest posiadanie świadectwa dojrzałości lub zastępczo – egzamin dojrzałości zawodowej albo egzamin uprawniający do podjęcia studiów.

● Nauczyciele/nauczycielki szkół powszechnych, ogólnokształcących szkół podstawowych, szkół specjalnych i szkół o profilu politechnicznym: świadectwo dojrzałości szkoły średniej lub świadectwo dojrzałości zawodowej i dowód zdatności fizycznej; nauka trwa: 6 semestrów

● Nauczyciele/nauczycielki przedmiotów fachowych żywienie i ekonomia gospodarstwa domowego: egzamin dojrzałości lub egzamin dojrzałości zawodowej; nauka trwa: 6 semestrów (przez 1 do 2 semestrów obok studiów teoretycznych, praktyczne zajęcia zawodowe, 3 do 6 semestrów teoria).

● Nauczyciele/nauczycielki technicznych i rzemieślniczych przedmiotów fachowych (teoria) w średnich szkołach zawodowych i nauczyciele/nauczycielki szkół zawodowych (teoria). Matura fachowa lub matura wraz z potwierdzeniem ukończenia nauki zawodu oraz praktyka zawodowa; nauka trwa sześć semestrów (przez 1 do 4 semestrów obok studiów teoretycznych, praktyczne zajęcia zawodowe, 5 do 6 semestrów teoria).

● Nauczyciele/nauczycielki technicznych i rzemieślniczych przedmiotów fachowych (nauczanie fachowo-praktyczne) w zawodowych szkołach średnich (technikach) i szkołach zawodowych (nauczanie fachowo-praktyczne): egzamin mistrzowski lub równorzędne wykształcenie; czas trwania nauki: sześć semestrów (przez 1 do 4 semestrów obok studiów teoretycznych, praktyczne zajęcia zawodowe, 3 do 6 semestrów teoria).

● Nauczyciele/nauczycielki przedmiotu elektroniczne opracowanie tekstów (wspierane komputerowo opracowanie tekstów, stenotypia, fonotypia): świadectwo dojrzałości; czas trwania nauki: sześć semestrów (1 do 2 semestrów praktyka zawodowa obok studiów, 3 do 6 semestrów teoria).

● Nauczyciele/nauczycielki w szkołach rolniczych i leśniczych: Świadectwo dojrzałości technikum rolniczego lub leśniczego albo świadectwo dojrzałości zawodowej w specjalności rolniczej; czas trwania nauki: cztery semestry; ukończenie Uniwersytetu rolnictwa (Universität für Bodenkultur) : czas trwania nauki: jeden semestr .

● Wychowawca/wychowawczynie przedszkola z możliwością dodatkowego wykształcenia w kierunku wychowawca/wychowawczynie w świetlicach: pozytywne ukończenie 8 klasy, egzamin kwalifikacyjny, czas trwania nauki: pięć lat. Nauka kończy się egzaminem dojrzałości lub egzaminem dyplomowym uprawniającym do podjęcia studiów na uniwersytetach i w akademiach. Dla kandydatów posiadających świadectwo dojrzałości lub dowody zdania egzaminów uprawniających do podjęcia studiów i egzaminów dojrzałości zawodowej prowadzone są dwuletnie kolegia.

● Wychowawca/wychowawczynie w świetlicach i domach dla dzieci i młodocianych jak i też do pracy z młodzieżą w instytucjach pozaszkolnych: pozytywne ukończenie 8 klasy, egzamin kwalifikacyjny; nauka trwa: pięć lat; nauka kończy się egzaminem dojrzałości i egzaminem dyplomowym uprawniającym do podjęcia studiów na uniwersytetach i w akademiach. Dla kandydatów posiadających świadectwo dojrzałości lub dowody zdania egzaminów uprawniających do podjęcia studiów i egzaminów dojrzałości zawodowej prowadzone są dwuletnie kolegia.

● Wyższe Szkoły Pedagogiczne

Zgodnie z Ustawą o studiach w akademiach 1999 (Zw. Dz. U. I nr.94/1999) w przeciągu ośmiu lat będą utworzone uczelnie o charakterze szkół wyższych (Wyższa Szkoła Pedagogiczna), które będą kształcić nauczycieli szkół obowiązkowych jak i też nauczycieli dla potrzeb szkolnictwa dla dorosłych. Te szkoły wyższe zastąpią obecnie akademie pedagogiczne.

(Informacje o kształceniu nauczycieli/nauczycielek i wychowawców/wychowawczyń w

Internecie: <http://www.bmbwk.gv.at/pbildg/lehrebdg/lehrraus.htm>

ZAWODOWE SZKOŁY OBOWIĄZKOWE ZAWODOWE SZKOŁY ŚREDNIE

Zawodowe szkoły obowiązkowe (szkoły zawodowe)

przekazują uczniom zawodu w ramach kształcenie zawodowego w danym fachu, podstawowe umiejętności teoretyczne; wspierają i uzupełniają naukę w zakładzie pracy a także umożliwiają zdobycie wiedzy ogólnej. Nauka przedmiotów teoretycznych i ekonomiki przedsiębiorstw odbywa się w dwóch grupach postępów w nauce. Uczniowie mają dwie możliwości: albo uczęszczają do szkoły przynajmniej raz w tygodniu przez cały rok szkolny albo w ramach ośmioletniego kursu szkoleniowego w każdym roku szkolnym. Liczba lat szkolnych uzależniona jest od czasu trwania kształcenia zawodowego.

Młodociani nie posiadający wystarczającego przygotowania szkolnego mogą zdobywać wiadomości z zakresu pierwszego roku nauki przez okres dwóch lat.

Zawodowe szkoły średnie

Nauka trwa od 1 roku do 4 lat. Średnie szkoły zawodowe, w których nauka trwa od 1 roku do 2 lat umożliwiają zdobycie częściowego wykształcenia zawodowego, te, w których nauka trwa od 3 do 4 lat – ukończone wykształcenie zawodowe.

Kryteria przyjęcia:

Przyjmowani są absolwenci szkół powszechnych, ogólnokształcących szkół podstawowych lub średnich szkół ogólnokształcących, którzy pozytywnie ukończyli naukę w 8 klasie (Volks-, Hauptschule oder allgemeinbildende höhere Schule) (z wyjątkiem łaciny, rysunku geometrycznego i przedmiotów obowiązkowych w ramach specjalnych profili nauczania [Schwerpunktpflichtgegenstände]).

Warunkiem przyjęcia do średniej szkoły zawodowej, w której nauka trwa co najmniej trzy lata, jest ponadto egzamin wstępny z języka niemieckiego, angielskiego i matematyki, jeżeli uczeń/ uczennica w 4 klasie ogólnokształcącej szkoły podstawowej (4. Klasse einer Hauptschule) w tych przedmiotach był/ była w najgorszej grupie postępów w nauce (niedrigste Leistungsgruppe). W przypadku pozytywnego ukończenia szkoły o profilu politechnicznym nie ma konieczności zdawania takiego egzaminu wstępnego. Do średnich szkół zawodowych o specjalnym profilu artystycznym lub z profilem w zakresie sportu obowiązuje egzamin kwalifikacyjny.

Po zdaniu egzaminu klasyfikującego względnie egzaminu wstępnego możliwe jest przejście do wyższej klasy, a przejście z 1 klasy na II rok odpowiedniej szkoły wyższego stopnia, z reguły możliwe jest bez egzaminu.

Uprawnienia:

Absolwenci niemal wszystkich szkół zawodowych, w których nauka trwa co najmniej trzy lata, mogą wykonywać działalność w ramach tzw. komplementarnej działalności gospodarczej i/lub rzemiosła (gebundenes Gewerbe und/ oder Handwerk). Zakres aktywności fachowej i wymagania egzaminacyjne regulowane są w odpowiednich zarządzeniach o dokumentach stwierdzających kwalifikacje do wykonywania określonego zawodu (Befähigungsnachweisverordnung).

Po ukończeniu wielu średnich szkół zawodowych, w których nauka trwa co najmniej trzy lata, można kontynuować szkolenie w ramach dalszych cykli kształcenia (trwają one od czterech do sześciu semestrów); kończą się egzaminem dojrzałości i egzaminem dyplomowego.

Najważniejsze średnie szkoły zawodowe:

● *Specjalistyczne szkoły zawodowe techniczne, przemysłowo-handlowe i rzemieślniczo-artystyczne (zazwyczaj czteroletnie) (Technische, gewerbliche und kunstgewerbliche Fachschulen).*

Najważniejsze specjalności: budowa maszyn, elektrotechnika, elektronika, technika konstrukcji precyzyjnych, technika budowlana, chemia, włókiennictwo, drewno, szkło, techniki drukarskie, poligrafia, kierunki rzemieślniczo-artystyczne i artystyczne.

● *Szkoły handlowe (trzyletnie) (Handelsschule)*. Przygotowanie do zawodów we wszystkich gałęziach gospodarki i administracji. (Projekt pilotażowy: Szkoła handlowa o profilu: technologia informatyczna; czteroletnie formy specjalne: sport wyczynowy, narciarstwo).

● *Pozostałe rodzaje szkół handlowych*: Dwuletnia szkoła prac biurowych i przetwarzania danych, szkoła elektronicznego przetwarzania danych (dwuletnia), szkoła dla handlowców - informatyków (trzyletnia).

● *Szkoły specjalistyczne zawodów ekonomicznych (trzyletnie)*. Przygotowanie do zawodów w zakresie ekonomii i turystyki, do wyboru są takie specjalizacje jak organizacja przedsiębiorstw i kierowanie gospodarką, gospodarka żywnościowa i ekonomika przedsiębiorstwa, służba zdrowia i problemy społeczne, ekologia, turystyka i języki obce (projekt pilotażowy z dodatkowym przygotowaniem w zakresie sportu, cykl czteroletni).

● *Szkoły gospodarstwa domowego (dwuletnie) (Hauswirtschaftsschule)*, szkoły prowadzenia gospodarstwa domowego (jednoroczne) (Haushaltungsschule) względnie projekt pilotażowy Specjalistyczna szkoła gospodarcza (jednoroczna lub dwuletnia) (Wirtschaftsfachschule): przygotowanie do prowadzenia gospodarstwa domowego, usługi kuchenne i serwis w hotelarstwie i w gastronomii, przygotowanie do nauki zawodów w zakresie opieki medycznej.

● *Szkoła specjalistyczna w zakresie mody i technologii odzieżowej (jednoroczna lub dwuletnia) (Fachschule für Mode und Bekleidungstechnik)*: przygotowanie sił fachowych dla rzemiosła i przemysłu odzieżowego (specjalizacja: technologia odzieżowa, atelier mody, projekty mody, do wyboru).

● *Specjalistyczne szkoły hotelowe, specjalistyczne szkoły obsługi turystycznej (trzyletnie) (Hotelfachschule, Tourismusfachschule)*: przygotowanie pracowników fachowych dla hotelarstwa i gastronomii wzgl. administracji uzdrowiskowej i turystyki (specjalizacja: gastronomia, sport, języki obce do wyboru).

● *Specjalistyczne szkoły przygotowujące do zawodów społeczno-socjalnych (Fachschulen für Sozialberufe)* 3-letnia specjalistyczna szkoła zawodów społeczno-socjalnych, szkoła usług socjalnych (dwuletnia) (Schule für Sozialdienste). Inne szkoły o profilu socjalno-socjalnym (warunkiem przyjęcia jest osiągnięcie pewnego wieku): specjalistyczna szkoła w zakresie opieki dla osób starszych i pomocy pielęgnacyjnej, szkoła fachowa w zakresie pomocy rodzinnej, szkoła fachowa opieki socjalno-socjalnej, zakład kształcenia w zawodach w zakresie pedagogiki leczniczej (Fachschule für Altdienste und Pflegehilfe, Fachschule für Familienhilfe, Fachschule für soziale Betreuung, Lehranstalt für heilpädagogische Berufe).

● *Specjalistyczne szkoły rolnicze i leśnicze (Land- und forstwirtschaftliche Fachschulen)*

(nauka trwa od dwóch do czterech lat).

Przygotowanie do zawodu w takich branżach jak: rolnictwo, ogrodnictwo, uprawa wina wraz z zagospodarowaniem piwnic na wino, sadownictwo, prowadzenie gospodarstwa wiejskiego, młeczarstwo i produkcja serów, techniki rolnicze i leśnicze itp.

Szczegółowe informacje można uzyskać w wydziałach do spraw szkolnictwa rolniczego przy rządzie krajowym danego kraju związkowego.

● Szkoły służby zdrowia i opieki nad chorymi (Schulen für Gesundheits- und Krankenpflege):

Utworzenie takich szkół i kursów związane jest z otrzymaniem zezwolenia od Związkowego Ministerstwa do Spraw Socjalnych i Generacji . Prowadzone są one w zakładach leczenia względnie przy ich współdziałaniu. Bliższe informacje znajdują się w broszurce "Kształcenie w zakresie pomocy" (Bildungswege im helfenden Bereich)

(Internet: [http:// www.schulpsychologie.at./download/bwhelf.pdf](http://www.schulpsychologie.at./download/bwhelf.pdf))

5

TECHNIKA (BERUFSBILDENDE HÖHERE SCHULEN)

Technika

Celem tych szkół jest zarówno umożliwienie osiągnięcia solidnego wykształcenia ogólnego jak i kwalifikacji zawodowych wyższego stopnia; nauka trwa pięć lat, kończy się po zdaniu egzaminu – świadectwem dojrzałości i dyplomem, dającym prawo do studiowania na uniwersytetach (w przypadku niektórych kierunków studiów ewentualnie należy złożyć dodatkowy egzamin), w wyższych szkołach specjalistycznych (Fachhochschulstudiengänge), (absolwenci/ absolwentki pokrewnych zawodowo techników mogą uzyskać zaliczenie posiadanej wiedzy, potwierdzonej świadectwem, przez co czas studiów może ulec skróceniu nawet o dwa semestry) , w akademiach jak i też uprawnienia do pracy w sektorze publicznym.

Ten rodzaj przygotowania szkolnego umożliwia też dostęp do różnych rodzajów działalności gospodarczej (samodzielne wykonywanie reglementowanych zawodów).

Uregulowania dotyczące dokumentów stwierdzających kwalifikacje do wykonywania określonego zawodu a także czasokres działalności fachowej, którą należy udokumentować, znajdują się w odpowiednich rozporządzeniach dotyczących dokumentów stwierdzających kwalifikacje do wykonywania określonego zawodu.

Absolwenci/absolwentki techników w zawodach technicznych, gospodarczych a także rolniczych i leśniczych (höhere technische, gewerbliche, land- und forstwirtschaftliche Lehranstalten) mogą, po zakończeniu dwuletniej pracy fachowej, wykonywać odpowiednie rzemiosło bez uprzedniego złożenia egzaminu mistrzowskiego. Ponadto absolwenci/ absolwentki techników w zakresie zawodów technicznych lub rolniczych czy też leśniczych mogą po trzech latach praktyki zawodowej złożyć podanie do Związkowego Ministerstwa do Spraw Gospodarczych względnie Związkowego Ministerstwa Rolnictwa i Leśnictwa z prośbą o przyznanie im prawa do posługiwania się tytułem "inżynier".

Kryterium przyjęcie do szkoły:

Do techników mogą uczęszczać uczniowie/uczennice po pozytywnym ukończeniu 4 klasy ogólnokształcącej szkoły podstawowej (Hauptschule), 4 lub wyższej klasy średniej szkoły ogólnokształcącej (allgemeinbildende höhere Schule) albo 9 klasy w szkole o profilu politechnicznym (Polytechnische Schule) (wyjątek stanowi łacina,

rysunek geometryczny i przedmioty obowiązkowe w ramach nauczania profilowego). Uczniowie/ uczennice po 4 klasie ogólnokształcącej szkoły podstawowej muszą zdawać egzamin wstępny z języka niemieckiego, angielskiego i matematyki, jeżeli ich stopnie z tych przedmiotów były w ramach grupy najniższych postępów w nauce albo w średniej grupie postępów w nauce były ocenione jako "mierne"; w przypadku oceny "dostateczny" w średniej grupie postępów w nauce, o przyjęciu decyduje uchwała Rady Pedagogicznej. Do techników o profilu artystycznym należy zdać egzamin kwalifikacyjny.

Najważniejsze technika:

● *Technikum w zakresie zawodów technicznych i gospodarczych (Höhere technische und gewerbliche Lehranstalten):* przygotowanie do zawodów technicznych, gospodarczych i z zakresu sztuki użytkowej.

Kierunki: technika budowlana, architektura wnętrz i technologia drewna, elektrotechnika, elektronika, produkcja z drewna, chemia włókiennicza, budowa maszyn, mechatronika, inżynieria tworzyw, technika mediów i ich zarządzanie, chemia, inżynieria chemiczna, technologia środków spożywczych, elektroniczne przetwarzanie danych i organizacja, inżynieria gospodarcza, zarządzanie przedsiębiorstw, sztuka i wzornictwo, projektowanie tekstylne, formowanie artystyczne, plastyka, fotografia i media wizualne.

● *Technikum w zakresie zawodów związanych z modą, technologią odzieżową i technikum w zakresie projektowania mody i kreowania produktów (Höhere Lehranstalt für Mode und Bekleidungstechnik, Höhere Lehranstalt für Modedesign und Produktgestaltung):*

Przygotowanie do pracy jako wykwalifikowani specjaliści w rzemiośle i przemyśle odzieżowym.

● *Technikum w zakresie turystyki (Höhere Lehranstalt für Tourismus):* Przygotowanie do pracy jako wykwalifikowani specjaliści w turystyce (specjalności: języki obce, zarządzanie w hotelach, zarządzanie w turystyce, animacja w kulturze, turystyka w miastach i event-management).

● *Akademia handlowa (Handelsakademie):*

Przygotowanie do pracy fachowej w zawodach we wszystkich gałęziach gospodarki i administracji, możliwość wyboru następujących specjalizacji: marketing i międzynarodowa działalność handlowa, controlling i bilans, informatyka gospodarcza i organizacja przedsiębiorstw.

Projekt pilotażowy: zarządzanie informatyczne i technologia informacji, zarządzanie logistyczne i działalność spedycyjna jak i gospodarka międzynarodowa.

● *Technikum w zakresie zawodów związanych z gospodarką (Höhere Lehranstalt für wirtschaftliche Berufe):*

Przygotowanie do pracy jako kwalifikowana siła fachowa w zawodach związanych z gospodarką i turystyką, do wyboru są takie specjalności jak organizacja przedsiębiorstw i kierownictwo gospodarcze, gospodarka żywnościowa i gospodarka przedsiębiorstw, języki obce, zdrowie i zagadnienia socjalne, ekologia, turystyka z kulturą, zarządzanie kulturą i kongresy, środowisko i gospodarka, informatyka medii, administracja socjalna i ekonomia środowiska. Projekty

pilotażowe: management produktów i prezentacja, management socjalny i Europa.

● *Technikum rolnicze i leśnicze (Höhere land- und forwirtschaftliche Lehranstalten):*

Przygotowanie do pracy jako kwalifikowana siła fachowa w rolnictwie i leśnictwie.

Kierunki: rolnictwo ogólne, rolnictwo alpejskie, technika rolnicza, ogrodnictwo, uprawa wina i sadownictwo, leśnictwo, mleczarstwo i technologia środków spożywczych, gospodarka rolna i środków żywienia.

(Informacje na temat szkolnictwa zawodowego w Internecie: <http://www.berufsbildendeschulen.at>)

KOLEGIA – AKADEMIE – WYŻSZE SZKOŁY SPECJALISTYCZNE – UNIWERSYTETY

Warunkiem przyjęcia jest posiadanie świadectwa dojrzałości, świadectwa dojrzałości zawodowej lub zdanie egzaminu uprawniającego do studiowania.

Kolegium (Kolleg)

Nauka trwa dwa lata (dla osób pracujących – trzy lata), wyższa forma kształcenia zawodowego odpowiadająca technikom zawodowym względnie zakładom kształcenia.

Kierunki: technika budowlana, chemia, elektroniczne przetwarzanie danych i organizacja, elektronika, elektrotechnika, pedagogika przedszkolna, pedagogika socjalna, technika konstrukcji precyzyjnych, meblarstwo i adaptacja wnętrz, kształtowanie wnętrz i technologia drewna, technologia drukarska i środków masowego przekazu, fotografia i media wizualne, grafika – wzornictwo, multimedia, kolegia w ramach akademii handlowych, kolegia zawodów ekonomicznych, rzemiosło artystyczne – wzornictwo, inżynieria maszynowa, technologia instalacji i planowanie energetyczne, inżynieria gospodarcza, facility management, technologia tworzyw sztucznych, moda i technologia odzieżowa, wzornictwo tekstylne, turystyka i wypoczynek zbiorowy.

Akademia (Akademie)

Nauka trwa trzy lata, wyższa forma kształcenia zawodowego przygotowująca do zawodów nauczycielskich, socjalno-społecznych względnie medycznych.

● *Akademia pracy społeczno-socjalnej (Akademie für Sozialarbeit)*
Przygotowanie do wykonywania zawodu jako dyplomowany pracownik socjalny / dyplomowana pracownica socjalna.

● *Akademia służby zdrowia (Akademie für Gesundheitsdienste):*
Akademie te prowadzą działalność przy zakładach lecznictwa na podstawie zezwolenia Związkowego Ministerstwa Bezpieczeństwa

Socjalnego i Generacji. Kierunki: technik analityki medycznej, technik fizjoterapii, technik elektroradiologii, dietetyk i doradca w sprawach żywieniowo-medycznych, technik ergoterapeuta, technik logopeda, techniki foniatryczne i audiologiczne, techniki ortoptyczne, akademia dla położnych.

Wyższe Szkoły Specjalistyczne (Fachhochschulstudiengänge)

Przygotowanie zawodowe na podbudowie naukowej, ukierunkowane na praktyczną stronę zawodu (zazwyczaj 1 semestr praktyki). Nauka trwa z reguły 8 semestrów (4 lata).

W chwili obecnej w Austrii oferta dotyczy sektorów: technika, gospodarka, turystyka, media, wzornictwo, obrona kraju, praca socjalna i zarządzanie w służbie zdrowia.

Nauka kończy się uzyskaniem akademickiego stopnia "magister (Wyższej Szkoły Specjalistycznej)" lub "dypl.inż.(Wyższej Szkoły Specjalistycznej)". Studia mogą podjąć również osoby mające doświadczenie zawodowe w kierunków studiów, a nie posiadające świadectwa dojrzałości (zazwyczaj po zdaniu dodatkowego egzaminu).

(Informacje w Internecie: <http://www.bmwf.gv.at./2studinf./02fachh/>)

Studia uniwersyteckie:

● *Studia dyplomowe: (Diplomstudien)*

służą w pierwszej linii do uzyskania wykształcenia zawodowego, pogłębionego z punktu widzenia naukowego i artystycznego. Z reguły nauka trwa osiem do jedenastu semestrów, kończy się uprawnieniem do uzyskania stopnia naukowego magistra (na przykład magister, magister inżynier). (Wyjątek: studium medycyny kończy się uzyskaniem doktoratu). Studium dyplomowe z reguły odbywa się w dwóch etapach, z których każdy kończy się egzaminem dyplomowym. Kierunki studiów to nauki humanistyczne, inżynieria, sztuka, nauczycielskie uprawniające do uczenia w szkołach średnich (w dwóch przedmiotach), medycyna, nauki przyrodnicze, prawo, nauki socjalne i ekonomiczne, teologia.

● *Bakalaureat:*

Nowela do Ustawy o studiach uniwersyteckich z września 1999 stwarza możliwość podzielenia dotychczasowych studiów dyplomowych na dwa etapy: bakalaureat czyli studia trwające 3 do 4 lat i na tej podbudowie studia magisterskie trwające rok do 2 lat. Studium uwieńczone dyplomem bakalarza jako takie służy do uzyskania naukowego wzgl. artystycznego wykształcenia zawodowego i kwalifikacji. Dyplom ten uznawany jest jako europejski dyplom uczelni wyższej na podstawie przepisów unijnych 89/98 EWG – co najmniej trzyletni okres postsekundarnego kształcenia zawodowego.

● *Studia doktoranckie:*

na podbudowie studiów dyplomowych, magisterskich względnie studiów w wyższej szkole specjalistycznej. Służą pogłębieniu kwalifikacji do samodzielnej pracy naukowej. Ukończenie studiów uprawnia do uzyskania odpowiednich stopni doktorskich. Studium doktorskie trwa rok do 2 lat, dla absolwentów wyższych szkół specjalistycznych o rok dłużej.

(Informacje w Internecie: <http://www.bmwf.gv.at/3uniwes/index.htm>).

SZKOŁY DLA PRACUJĄCYCH KSZTAŁCENIE DOROSŁYCH DORADZTWO OŚWIATOWE

Szkoły dla pracujących.

Osoby pracujące lub takie, które już ukończyły wykształcenie zawodowe, mogą zdobywać odpowiednie dowody ukończenia wykształcenia uczestnicząc w kursach wieczorowych.

Oferta obejmuje średnie szkoły ogólnokształcące i zawodowe dla pracujących, kursy dokształcające, kolegia, akademie a także wyższe szkoły specjalistyczne.

Kształcenie dorosłych

Placówki oświatowe dla dorosłych takie jak uniwersytet ludowy, instytuty doskonalenia zawodowego, instytuty doskonalenia gospodarczego, instytucje regionalne i konfesjonalne oferują kursy i programy o charakterze ogólnokształcącym lub zawodowym.

Jednym z ważnych zadań oświaty dla dorosłych jest też umożliwienie uzyskania dowodów ukończenia kształcenia w ramach "zdobywania drugiego wykształcenia obok wykonywanego zawodu" (zweiter Bildungsweg). Osoby zainteresowane mogą uczęszczać w placówkach oświaty dla dorosłych na kursy przygotowujące do matury, do egzaminu w celu uzyskania uprawnienia do studiowania, do egzaminu w celu zdobycia świadectwa dojrzałości zawodowej i świadectwa ukończenia ogólnokształcącej szkoły podstawowej.

Bliższych informacji udziela Związkowe Ministerstwo Oświaty, Nauki i Kultury, wydział: kształcenie dorosłych V/15, tel. 01/531 20/4631.

(Informacje w Internecie: <http://www.erwachsenenbildung.at>)

Doradztwo oświatowe:

Instytucje wzgl. osoby, które udzielają pomocy przy podejmowaniu decyzji związanych z kształceniem:

- *Psychologia szkolna – Doradztwo oświatowe (Schulpsychologie-Bildungsberatung):* 77 placówek doradczych w Austrii (centrala krajowa – patrz następna strona)

- *Doradcy dla uczniów i doradcy w zakresie oświatowym (Schüler- und Bildungsberater/Innen):*

Nauczyciele mający odpowiednie przygotowanie, w każdej szkole od 5 klasy.

- Serwis szkolny (Schulservicestellen) we wszystkich krajowych kuratoriach szkolnych i w Ministerstwie Oświaty, Nauki i Kultury.

- Centra informacji zawodowej (Berufsinformationszentren): Placówki zakładane przez urzędy pośrednictwa pracy wzgl. izby gospodarcze, istnieją we wszystkich krajach związkowych.

Dalsze informacje na temat doradztwa oświatowego w ramach działalności instytucji Psychologia szkolna- doradztwo oświatowe i liczne linki do szkół i instytucji znajdują się w Internecie pod adresem: <http://www.schulpsychologie.at>

Związkowe Ministerstwo Oświaty, Nauki i Kultury
Wydział V/4 (Psychologia szkolna – Doradztwo oświatowe)
1014 Wiedeń, Freyung 1, tel.: 01/531 20
e-mail : schulpsychologie@bmbwk.gv.at
Homepage: <http://www.schulpsychologie.at>

Radca Ministerstwa ddr Franz Sedlak, wewn. 2580
Starszy Radca dr Gerhard Krötzl, wewn. 2582
Radca Ministerstwa dr Harald Aigner, wewn. 2581
dyrektor Susanna Herdin, wewn. 2583
Zamówienia przyjmuje:
Renate Preis, wewn. 2584

Psychologia szkolna – Doradztwo oświatowe
w kuratoriach szkolnych

Burgenlandia
7001 Eisenstadt, Kernausteig 3,
tel.: 02682/710-131

Karyncja
9020 Klagenfurt, Kaufmannngasse 8,
tel.: 0463/566 59

Austria Dolna
3109 St.Pölten, Rennbahnstraße 29,
tel.: 02742/280-4702

Austria Górna
4041 Linz, Sonnensteinstraße 20,
tel.: 0732/7071-2321

Salzburg
5010 Salzburg, Rudolfskai 48,
tel.: 0662/84 27 88

Styria
8015 Graz, Körblergasse 23,
tel.: 0316/345-199

Tyrol
6020 Innsbruck, Müllerstraße 7,
tel.: 0512/57 65 61

Vorarlberg
6900 Bregenz, Bahnhofstraße 10/2,
tel.: 05574/4960

Wiedeń
1013 Wiedeń, Wipplingerstraße 28,
tel.: 01/52 525-77 505